กสทช.

แนวปฏิบัติ

การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภาวะความขัดแย้ง

แนวปฏิบัติการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภาวะความขัดแย้ง

บทนำ

สื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริง และมุมมองที่หลากหลายต่อสาธารณชน อันเป็นหลักในการส่งเสริมสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ธำรงไว้ซึ่งหลักการประชาธิปไตย เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และเสรีภาพของสื่อมวลชนซึ่งได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ดี ในบริบทปัจจุบันที่ภูมิทัศน์สื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายผ่านสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์อย่างไร้พรมแดน ประกอบกับสถานการณ์ความขัดแย้งในเวทีโลกที่มีความซับซ้อนและเปราะบางสูง การรายงานข่าวสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงมิติทางการเมืองหรือการต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะสถานการณ์เมื่อเกิดความขัดแย้ง ที่มีความละเอียดอ่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การนำเสนอเนื้อหาที่ขาดความระมัดระวัง ความรอบด้าน หรือขาดการตรวจสอบอย่างเหมาะสม จึงอาจกลายเป็นการขยายความขัดแย้ง สร้างความเกลียดชัง หรือส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์อันชอบธรรมของประเทศโดยมิเจตนา

ด้วยตระหนักถึงความท้าทายดังกล่าว คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จึงได้ร่วมมือกับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ สมาคมสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง (ประเทศไทย) สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย นักวิชาการ และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำ “**แนวปฏิบัติการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภาวะความขัดแย้ง**” ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางอ้างอิงให้แก่ผู้รับใบอนุญาต ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ ผู้ประกาศข่าว รวมทั้งผู้ประกอบการที่มีลักษณะอื่นใดที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป ในการใช้ดุลยพินิจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง เที่ยงตรง การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร การเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนการยึดมั่นในหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพ การยกระดับคุณภาพการรายงานข่าวของสื่อไทยให้มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ สามารถทำหน้าที่สื่อสารข้อเท็จจริงท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งได้อย่างมืออาชีพ สอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะ สร้างความเชื่อมั่นต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชน ผลประโยชน์แห่งชาติและความผาสุกของประชาชน

สำนักส่งเสริมการแข่งกันและกำกับดูแลกันเอง

ตุลาคม ๒๕๖๙

หมวดที่ ๑ บทนิยาม

“สื่อมวลชน” หมายถึง สื่อหรือช่องทางที่ผลิตเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติธุระ ทั้งในรูปวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ รวมถึงสื่อดิจิทัล หรือรูปแบบอื่นใดที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป พร้อมกันนี้ยังหมายรวมถึงผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งในระดับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรสื่อมวลชน ตลอดจนองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งต้องมีความรับผิดชอบทางกฎหมายและการกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมวิชาชีพ

“จริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายถึง หลักความประพฤติที่ดีงามของสื่อมวลชนซึ่งยึดหลักความถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน เป็นประโยชน์สาธารณะ มีความสมดุล และเป็นธรรม เคารพสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนการมีกระบวนการการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม การเคารพแหล่งข่าว การได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ละเมิด ความรับผิดชอบในการแก้ไขข่าว และต้องไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงให้เกิดความมัวหมองหรือเกิดความเคลือบแคลงต่อวิชาชีพ

“ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกระทำโดยภาครัฐและ/หรือตัวแสดงที่ไม่ใช่ภาครัฐก็ได้ ทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งก็ได้ เป็นความสัมพันธ์ทวิภาคี หรือพหุภาคีก็ได้ ครอบคลุมทั้งมิติทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

“สถานการณ์ความขัดแย้ง” หมายถึง สถานการณ์ที่ฝ่ายต่าง ๆ ตั้งแต่หรือมากกว่าสองฝ่ายขึ้นไป ทั้งในระดับรัฐและประชาชน มีความคิดเห็น หรือความต้องการ หรือความเชื่อ และการกระทำที่ไม่ลงรอยกัน อาจจะเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ซึ่งสืบเนื่องมาจากผลประโยชน์ อุดมการณ์ หรือการเข้าถึงทรัพยากรที่อาจไม่สอดคล้องกัน และสถานการณ์นี้อาจสะท้อนออกมาได้ทั้งในลักษณะที่ใช้ความรุนแรงและไม่ใช้ความรุนแรง

"ข่าวหรือการนำเสนอข่าว" หมายถึง รายงาน การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง หรือประเด็นสาธารณะผ่านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมถึงช่องทางดิจิทัลที่อยู่ภายใต้การดำเนินการของสื่อมวลชน

"**ผลประโยชน์แห่งชาติ"** หมายถึง ผลประโยชน์ร่วมของประเทศและประชาชนโดยรวมที่ควรได้รับการคุ้มครองและส่งเสริม ประกอบด้วย ๔ มิติหลัก ได้แก่ (๑) ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศและบูรณภาพ

แห่งดินแดน (๒) ความมั่นคงและความปลอดภัยของรัฐ สังคม และประชาชน (๓) ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ และ (๔) การธำรงรักษาคุณค่า อัตลักษณ์ วัฒนธรรมของสังคม และเกียรติภูมิของประเทศ ทั้งนี้ การพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติพึงคำนึงถึงขีดความสามารถของประเทศ ผลกระทบต่อประเทศและประชาชนในระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

หมวดที่ ๒ หลักความถูกต้อง เที่ยงตรง สมดุล เป็นธรรม และรู้เท่าทันข้อมูล

ข้อ ๑ สื่อมวลชนต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง แหล่งที่มา และความน่าเชื่อถือของข้อมูล ภาพ เสียง และสื่อดิจิทัลทุกประเภทก่อนนำเสนอ โดยเฉพาะข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ หรือแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับคู่ขัดแย้ง รวมทั้งการตรวจสอบความถูกต้องของการแปลเนื้อหาข่าวและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่คลาดเคลื่อนหรือบิดเบือน และควรระบุวันที่ในการใช้ภาพจากแฟ้มภาพให้ชัดเจน

ข้อ ๒ สื่อมวลชนพึงตระหนักและรู้เท่าทันปฏิบัติการจิตวิทยาทางข่าวสารและโฆษณาชวนเชื่อจากทุกฝ่าย โดยแยกแยะเนื้อหาที่เป็น "ข้อเท็จจริง" "ความคิดเห็น" หรือ "การวิเคราะห์" อย่างชัดเจน

ข้อ ๓ สื่อมวลชนพึงแสวงหาแหล่งข้อมูลอย่างรอบด้านที่นอกเหนือข้อมูลจากภาครัฐ โดยต้องแยกแยะระหว่างการสื่อสารจากภาครัฐกับความคิดเห็นของประชาชน เพื่อไม่ให้การนำเสนอกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

ข้อ ๔ เมื่อพบว่าข้อมูลที่เผยแพร่ มีความคลาดเคลื่อน สื่อมวลชนพึงแก้ไขอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงมิติทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

หมวดที่ ๓ หลักการการสื่อสารที่ไม่สร้างความเกลียดชัง และหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพ

ข้อ ๕ สื่อมวลชนต้องไม่ใช้วัจนภาษา อวัจนภาษา หรือถ้อยคำที่สร้างภาพลักษณ์ในเชิงลบ ตีตรา ตัดสิน ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือสร้างความเกลียดชังแบบเหมารวม หรือทำให้เกิดอคติต่อบุคคล กลุ่มคน เชื้อชาติ ศาสนา หรือประเทศใดประเทศหนึ่ง

ข้อ ๖ สื่อมวลชนพึงนำเสนอข่าวความขัดแย้งโดยการนำเสนอข้อมูลอย่างรอบด้าน ครอบคลุมบริบท สาเหตุผลกระทบและความพยายามในการคลี่คลายความขัดแย้ง

ข้อ ๗ สื่อมวลชนพึงนำหลักการความเห็นอกเห็นใจมาใช้ เพื่อให้ความสำคัญกับความรู้สึกของทุกฝ่ายและพยายามหาจุดร่วมหรือผลประโยชน์ที่ทุกฝ่ายอาจมีร่วมกันเพื่อลดความขัดแย้งและความแตกแยก

ข้อ ๘ สื่อมวลชนพึงให้ความสำคัญกับข่าวความเคลื่อนไหวเพื่อสันติภาพและความมั่นคงโดยองค์รวม นอกเหนือจากการรายงานความสูญเสีย โดยต้องให้พื้นที่แก่บุคคลหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง รวมถึงต้องนำเสนอผลกระทบระยะยาว เช่น บาดแผลทางจิตใจและความเสียหายทางเศรษฐกิจ

ข้อ ๙ สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้ภาพ ภาพกราฟิกประกอบข้อความ คำให้สัมภาษณ์ หรือข้อความพาดหัวที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่ควรออกแบบหรือตัดต่อในลักษณะที่ทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของผู้พูด คำพูด หรือสถานการณ์แตกต่างไปจากบริบทเดิมหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังหรือความตึงเครียดระหว่างประเทศโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๑๐ สื่อมวลชนพึงตระหนักในระบบอัลกอริทึมโดยไม่มุ่งเน้นการผลิตเนื้อหาที่กระตุ้นอารมณ์หรือความโกรธแค้น เพียงเพื่อหวังยอดการเข้าชมหรือการมีส่วนร่วม โดยสื่อมวลชนพึงรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและจัดการความคิดเห็นในช่องทางออนไลน์ เพื่อไม่ให้กลายเป็นพื้นที่ขยายความขัดแย้งและความเกลียดชัง รวมถึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบ

หมวดที่ ๔ หลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๑๑ สื่อมวลชนต้องนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และคุณค่าความเป็นมนุษย์ของทุกฝ่าย

ข้อ ๑๒ สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ ภาพเคลื่อนไหว ภาพจำลองเหตุการณ์ หรือการใช้ภาพความทุกข์ทรมานของผู้ได้รับผลกระทบ สภาพผู้บาดเจ็บ หรือผู้เสียชีวิต ที่มีลักษณะสยดสยอง อุจาด สะเทือนขวัญ สร้างความตระหนก สลดใจ เพื่อกระตุ้นยอดการเข้าชมและการมีส่วนร่วม และต้องคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ

ข้อ ๑๓ สื่อมวลชนพึงเสนอข่าวตามหลักการสื่อสารมวลชนเพื่อสันติภาพ โดยให้ความสำคัญกับความพยายามในการลดความรุนแรง การรักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนทุกฝ่าย การให้ความสำคัญกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบไม่ว่าฝ่ายใดก็ตาม รวมถึงบทบาทของหน่วยงานด้านมนุษยธรรมในการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ข้อ ๑๔ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยระมัดระวังการใช้วัจนภาษา อวัจนภาษา หรือการแสดงความคิดเห็นที่มีลักษณะ ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

ข้อ ๑๕ สื่อมวลชนพึงปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการไม่ละเมิดเข้าไปในพื้นที่ที่ประกาศเป็นเขตหวงห้ามเพื่อความปลอดภัยของสื่อมวลชน ประชาชน และไม่กระทบหรือกีดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ภาคผนวก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

มาตรา ๓๕ วรรคแรก บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

มาตรา ๗๑ วรรคสาม รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

๒. พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๒๗ ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑๖) ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๑๘) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพ สื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

๓. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อการให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวโดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงการคุ้มครอง การได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพขององค์กร

ในการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพขององค์กรตามวรรคหนึ่ง ให้แต่ละองค์กรตามวรรคหนึ่งจัดตั้งคณกรรมการควบคุมจริยธรรมขึ้น โดยมีองค์ประกอบและให้คำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพ นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์กรตามวรรคหนึ่งที่มีการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม คณะกรรมการอาจให้การส่งเสริมจากกองทุนมาตรา ๕๒ ก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการให้องค์กรควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยเร็ว และให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการขององค์กรควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เมื่อองค์กรควบคุม การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ ได้แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบแล้ว ให้แจ้ง ผู้ร้องเรียนทราบผลการดำเนินการโดยเร็ว

ผลการดำเนินการในหมวดนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๕๑ (๑)

๔. ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๑๔ ขอบเขตและเงื่อนไขการอนุญาต

(๑๐) ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือก จัดหา กำกับดูแลรายการ เนื้อหารายการใด ๆ รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่ให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ

๕. กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law)

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับวิธีการทำสงครามและการปฏิบัติต่อพลรบและพลเรือนอย่างมีมนุษยธรรมในระหว่างการทำสงคราม (Jus in bello) โดยมีหลักการพื้นฐาน ที่สำคัญ ๕ หลัก ได้แก่ หลักการแบ่งแยกพลรบกับพลเรือน (Principle of Distinction) หลักการความได้สัดส่วน (Proportionality) หลักการเตือนภัยก่อนการโจมตี (Precaution) หลักความจำเป็นทางทหาร (Military Necessity) หลักมนุษยธรรม (Humanity) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. ๑๙๔๙ ทั้ง ๔ ฉบับ ได้แก่

๑) อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพในสนามรบมีสภาวะดีขึ้น ลงวันที่๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๔๙๔ (Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field of 12 August 1949) เน้นการคุ้มครอง “ทหารบาดเจ็บและเจ็บป่วยในสมรภูมิภาคพื้นดิน” รวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ หน่วยกู้ภัย และหน่วยงานสภากาชาด สาระสำคัญ ได้แก่ ห้ามโจมตี

หรือทำร้ายผู้บาดเจ็บ ต้องให้การรักษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ ห้ามโจมตีโรงพยาบาลหรือพาหนะพยาบาล และการใช้สัญลักษณ์กาชาดเพื่อแสดงความคุ้มกัน

๒) อนุสัญญาเจนีวาเพื่อให้ผู้สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเล ซึ่งบาดเจ็บ ป่วยไข้ และ เรืออับปางมีสภาวะดีขึ้น ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๔๙๔ (Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea of 12 August 1949) เนื้อหาอนุสัญญาเน้นขยายความคุ้มครองจากฉบับที่ ๑ ไปยังกองกำลังเรือและบุคลากรทางการแพทย์ในทะเล สาระสำคัญ ได้แก่ คุ้มครองทหารบาดเจ็บที่อยู่ในเรือรบหรือเรือพยาบาล ห้ามโจมตีเรือพยาบาลที่มีเครื่องหมายชัดเจน ต้องช่วยเหลือผู้ที่ลอยคออยู่ในทะเลหลังการรบ และการปฏิบัติอย่างเป็นกลางต่อศัตรูที่ได้รับบาดเจ็บ

๓) อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๔๙๔ (Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War of 12 August 1949) เนื้อหาอนุสัญญาเน้นสิทธิและการปฏิบัติต่อเชลยศึก (Prisoners of War) อย่างเหมาะสมตามหลักมนุษยธรรม สาระสำคัญ ได้แก่ เชลยศึกต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรี ห้ามทรมาน ข่มขู่ หรือบังคับให้เปิดเผยข้อมูล ต้องได้รับอาหาร น้ำ ที่พักอาศัย และการรักษาพยาบาล และต้องสามารถติดต่อกับครอบครัวและรับ ความช่วยเหลือจากกาชาด

๔) อนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลพลเรือนในเวลาสงคราม ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๔๙๔ (Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949) เนื้อหาอนุสัญญาเน้นคุ้มครองประชาชนพลเรือนที่อยู่ในพื้นที่ขัดแย้ง รวมถึงเขตยึดครอง สาระสำคัญได้แก่ ห้ามใช้ความรุนแรงต่อพลเรือนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสู้รบ ห้ามทำลายทรัพย์สิน โดยไม่มีเหตุทางทหาร ต้องให้การดูแลเด็ก ผู้ป่วย หญิงมีครรภ์ ต้องปฏิบัติต่อพลเรือนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ห้ามบังคับย้ายถิ่นหรือจับตัวเป็นตัวประกัน โดยมีพระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับ การปฏิบัติต่อเชลยศึก ลงวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ พ.ศ. ๒๔๙๘ และพระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นกฎหมายอนุวัติการ

ทั้งนี้ ประเทศไทยยังไม่ได้มีการออกกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม ซึ่งแม้ว่าแต่เดิมไทยเคยมีพระราชบัญญัติอาชญากรสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งบัญญัติฐานความผิด สำหรับผู้กระทำความผิดที่ละเมิดกฎหมายหรือจารีตประเพณีระหว่างประเทศในการทำสงคราม แต่ปัจจุบันได้ ตราพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติอาชญากรสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๘ พ.ศ. ๒๕๑๐ แล้ว

นอกจากนี้ ยังมีอนุสัญญาที่สำคัญอีกฉบับหนึ่ง คือ อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต และโอนทุ่นระเบิดสังหารบุคคลและการทำลายทุ่นระเบิด" (Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction) หรือ "อนุสัญญาออตตาวา" (Ottawa Treaty) หรือ "อนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล" (Anti-Personnel Mine Ban Convention หรือ

APMBC) โดยประเทศไทยได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาฉบับนี้ในวันที่ ๓ ธันวาคม ๑๙๙๗ และให้สัตยาบันในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๑๙๙๘ และอนุสัญญามีผลบังคับใช้กับไทยอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๑๙๙๙ พันธกรณีหลักของประเทศภาคีภายใต้อนุสัญญานี้คือ ห้ามการใช้ สะสม ผลิต พัฒนา จัดหา และโอนทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ทำลายทุ่นระเบิดที่สะสมไว้ทั้งหมดภายใน ๔ ปี กวาดล้างพื้นที่ปนเปื้อนทุ่นระเบิดทั้งหมดภายในอาณาเขตหรือภายใต้การควบคุมภายใน ๑๐ ปี และต้องใช้มาตรการป้องกันพลเรือนจากพื้นที่อันตรายให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิด รวมถึงการดูแล การฟื้นฟู และการกลับคืนสู่สังคมและเศรษฐกิจ